

tíðindablaðið

sosialurin

Postsmoga 76,
3800 Argir,
telefon 11820

Útgevandi: p/f sosialurin

Fyrirskastjóri og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)

Blaðfólk: Hogni Djurhuus, Dagný Joensen, Jóhann Mortensen og Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen

Uppseting: p/f sosialurin. Prent: p/f pressan 1981

Babel og Gabel

Fullkomin ruðuleiki í EDV- og keldu-skattaspurninginum

oddagrein

Á HEYSTIÐ í 1981 legði landsstýrið uppskot til lóg um almennar og privatar EDV-skrár fyri tingið. Endamálið segðist at vera at verja borgaran móti EDV misbrúki. Innihaldið í lógaruppskotinum var tað stíkk mótsætt. T.d. skuldi tað gerast lógligt at skráseta politiskun lit, átrúnaða, seksuel viðurskifti, racu o.m.a.

ANDSTØÐAN tók hart ímóti hesum ódemokratiska og fyri einstaklingin so vandamikla uppskoti. Tað hevur eydnast andstøðuni við hørðum arbeiði og ómettaligum trústi at fáa samgonguna til at lúka teir mest óhugnaligu greinirnar burtur úr EDV-lógaruppskotinum hjá Fólkaflokksins Benjamins í Tinganes, Páll Vang. Kortini gekk samgongan ikki so langt, sum andstøðan ynskti og tí hevði andstøðan síni egnu uppskot og álít í lógaruppskotinum um almennar skráir.

EIN høvuðsspurningurin, har semja ikki fekst, var spurningurin, um lógin eisini skal umfata ríkisstovnar í Føroyum. Hetta er avgerandi fyri javnaðarflokkin. Hetta er eisini av avgerandi týdningi fyri trygdina hjá borgarunum — nakað sum eisini er við at ganga upp fyri fleiri og fleiri borgarar, ikki minst í teimum borgarligu flokkunum, sum jú siga seg verja tann einstaka móti tí illavorðna almenna valdinum.

ALT HETTA gjørdi, at formaður Fólkaflokksins, Jógvan Sundstein, gjørdist »panikksliginn«, tá hann sá uppskotið hjá sínum egna partamanni Edmundi í Garði, ið er formaður fyri lögtingsins EDV-nevnd. Jógvan Sundstein sýndi seg sum tann vanligi opportunisturin í hesum sum í øðrum málum og feyk upp á pallin. Har avnottaði hann uppskotið hjá Edmundi. Aftan á, at Edmund í Garði soleiðis almennt frá tingsins røðarapalli varð eyðmýktur av sínum egna flokksformanni,

bjargaði Agnar Nielsen støðuni við at krevja málið aftur í EDV-nevndina, hðan tað ikki kemur aftur í bræði.

HETTA MÁL, sum førði til ein bábelskan ruðuleika á Tingi hósdagin 20. januar, er enn eitt av ótalaðum døðum um tann hultivasu, sum valdar í samgonguni. Málið fyllir skjótt eitt ár sum tingmál, og enn rektst einki fyri nakrari loysn.

SAMGONGAN ætlaði at lumpa fólk við EDV-lógini, men tibetur vóru tað árvakin fólk innan sum uttan tinggátt, sum loftaðu henni á flogi. Síðan hevur hon tótt í hesum máli og tað man hon fara at gera eina tíð enn, til lögir verða at hurra hetta ódemokratiska og skaðiliga uppskot íggjgnum.

EDV-LÓGARUPPSKOTIÐ skuldi rudda vegin fyri ætlan samgongunar at lata føroyska skattgjalðaran upp í hendurnar á peningastovnunum og einki privatari EDV-fyrirtekum, sum skal sita inni við øllum upplýsingum um borgararnar. Tí gjørdist ruðuleikin ikki minni tá principavgerðin um samtiðarskattin kom til viðgerðar sama dag. Hetta, at lata skattavaldið upp í hendurnar á privatunum, er ikki komið fyri í Føroyum síðan á døgum Gablanna.

MEN FYRI borgarligu samgonguna er einki heilagt. Kunnu teir, sum har ráða, tekkjast teimum privatu stórfyrirtekunum, bankum og peningastovnunum, sum nú skulu hava háls- og handsrætt yvir føroyinginum, so gera teir tað uttan at himprast.

Á TINGFUNDINUM avdukaði lögtingsformaðurin, so hart kroystur av Vilhelm Johannesen og Atla Dam sum kanska ongantið í sínum politiska lívi, at peningastovnarir skulu hava renturnar av skattapeninginum hjá okkum, meðan hesin peningur bíðar eftir at verða avgreiddur.

HETTA ER ALTERNATIVIÐ IÐ ER!

Friedman og Føroyar

Av og á hevur chiefeologur fólkaflokksins í Dagblaðnum róst Milton Friedman og búskapar-teorium hansara til skyggja.

Tað er onginn ivi um, at fólkaflokkurin og samgongan gera hesar teoriir Friedmans til sínar egnu. Tað hevur blaðskrivning Paula Ellefsens eisini óbeinleiðis sýnt.

Teoriir Friedmans, sum eru hugsanir A. Smith's í eini nýggjari útgávu, ganga í stuttum út uppá, at tað skal vera óskerd kapping, og tað almenna í minst møguligan mun eigur at blanda seg uppi vinnulivið. Við at tað almenna heldur seg burturi, bæði við iløgum og ávirkan, regularar vinnulivið seg sjálvt, meiner Friedman. Og tað skapar arbeiði og arbeiðsplass.

Undir leiðslu Reagans í Amerika og leiðslu That-

hers í Onglandi, hava hesar teoriir staðið sínar roynd. Tær hava ført til størsta vinnuloyssi nakrantíð — kreppurnar undantíknar. Eyguni verða bert vend ímóti tjóðarrokskapinum, serliga handilsjavanum, meðan socialu fylgjurnar fáa eina lága prioritering — og tær eru nógvvar.

Í Føroyum roynir henda Samgongan at føra sama politikk, sjálvt um tað av innlýsandi orsökum illa ber til. Tí um búskapar-teoriir Friedmans vóru nýttar her yvir eitt longri áramál, var onki føroyskt vinnuliv til. Hvør hevði klárað at figgja skipakeypini? Hvør hevði gjørt ilögur í flakavirkir úti um bygdin, sum ikki forrentaðu seg fyrr enn eftir einum tiggju árum? Og hvør hevði gjørt ilögur í skip, um figgjargliga ábyrgd bert var eigaranna? Svárið er

ongin.

Um ikki tað almenna eisini hevði stungið út í kortið, veitt figgjargliga hjálp og trygd, var onki føroyskt vinnuliv í dag.

Hetta, at tað almenna stuðlar og tekur initiativ, har tað privata ikki røkkur, er ein aðaltáttur í figgjarpolitikki javnaðarflokksins. Hesin politikkur hevur gjørt og ger tað møguligt at fremja ein bygdmenningarpolitikk í verki, sjálvt um langt er á mál og nógv verður at fremja.

Henda kós, sum javnaðarflokkurin hevur stungið út í kortið, fer at verða kósinn í føroyskum politikki framyvir, avbrotin í stutta tíð av ymiskum onkisigandi ósingartiltekum, sum nøkrum politiskum statistikum tørva fyri at flóta omaná politiskt, ja tað, teir standa fyri, onki annað er.

jfd.

Dámlig ognartøka?

Í greinini um ráðhúsa-bygging í Klaksvík í Sosialinum 5. januar verður nevndur møguleikin, at kommunan fer at ognartaka eitt ávíst lendi til byggingina. Vildi blaðið gjørt so væl at kanna henda spurningin: Er lógarheimild hjá eini kommunu at ognartaka lendi til sethúsa-bygging og er tað áður gjørt í Føroyum? Í tí nú góðkendu býaráðslanini er øki sett av til húsabygging.

— Við hesum málinum annars er tað sum við medaljuni, ið eisini hevur eina rangi. Tá ið undan-

farna býráð onga avgerð tók, kom tað helst av tí, at hetta málið er reist, tí ein privatpersónur, ein arkitekt í Klaksvík, gongur kykur eftir at sleppa at byggja íbúðir. Hvát er tá hentari fyri hann enn at kommunan fær til vega grundøki til ognartøkupris? Eini tveir ár hevur hann reklamerað fyri hesi ætlan — í bløðum og á framsýningum. Men býráðsskrivarin upplýsti nú fyri Sosialinum, at býráðið ikki hevur fingið ein einasta fyrispurning frá áhugaðum keyparum, og taðskilur hvørt einasta

tilkomið fólk í Klaksvík. Ætlaða byggilendið er soleiðis skikkað, at tú skalt niðan í fjøllini til tess at finna eitt líknandi brattlendi.

Leiðsluni í býráðnum vildi eg givið tey ráð: Vælsignaðir menn, áðrenn tit fullkomiliga niðurbinda skattaborgaran í Klaksvík við at fara undir byggibúgving av hesum lendinum, eiga tit at ráðføra tykkum við aðrar byggikønar enn teir, ið kenna til bygging bert á tekniborðstigi.

Polli.

afsløre folk, som misbruger systemet. For det er bedrageri, og det skal straffes.

Så langt kan stort set alle være med, men det man her gør er at man endevender hele befolkningen blot fordi man har mistanke om, at der er nogen imellem, som måske udnytter systemet.

Spørgsmålet er derfor om det er en rimelig fremgangsmåde, og dernæst må man spørge sig selv, hvad bliver det næste, og hvem skal garantere borgerne, at der ikke sker krænkelse af privatlivets fred?

Mange blev utrygge ved personnummerets indførelse og denne utryghed førte til vedtagelse af en registerlov og oprettelse af et registertilsyn, hvor formål det er at sikre, at der ikke sker misbrug af data fra de registre, som omhandler oplysninger, der kan henføres til personer.

Når Registertilsynet

direktør derfor udtaler til pressen at den slags samkøring kommer vi til at se mere til i fremtiden, så bliver nervositeten ikke ligefrem mindre.

Naturligvis skal embedsmænd i skattevæsenet have mulighed for at anmelde bedragerier, når det opdages. Det kan der slet ikke være tvivl om. Alt andet ville være krænkende for retsbevidstheden. Men derfra til at give los for samkøring af registre på en blot og bar mistanke om, at der nok er nogen imellem, som ikke har rent mel i posen, er der et stort spring. Det er en uhyre farlig vej at betrede, fordi den slags har en tendens til at accelerere og man når meget hurtigt til et punkt, hvor ingen kan standse det.

Spørgsmålet er nu, hvor man skal sætte grænsen, og hvem der skal sætte den.

Det er min personlige opfattelse, at grænsen kun kan være et sted, og

det er der, hvor al samkøring er forbudt.

Når et register oprettes skal dets formål og anvendelse beskrives, og anvendelse af persondata herfra til alle andre formål, må derefter betragtes som misbrug, og bør altså ikke være tilladt.

Hvis der derefter skal sættes andre grænser i en bestemt situation, må man forlange at der skal ligge en særlig lov til grund for ændringen, også hvis det drejer sig om tilladelse til samkøring.

Det skal være politikerne, der sætter grænserne for borgernes fred — ikke embedsmændene.

Dette er en meget firkantet holdning, og den går noget videre end den gældende registerlov, men spørgsmålet er, om ikke netop det aktuelle ønske om samkøring og de udtalelser, der er fremkommet i den anledning bør danne baggrund for overvejelser om en strammere af samme lov.

Samkøring af registre

Socialinum er send henda viðmerkingin, sum vit lata prenta, tí hetta evnið er ógvuliga aktuelt í Føroyum í løtuni:

Statsrevisorerne

har ytret ønske om, at gøre et forsøg med samkøring af registre omfattende bostand og skat med det formål at

afsløre bedragerier.

Det kan da lyde meget fornuftigt at tage dette effektive middel i brug for at